

Студент 4 курсу
 фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ "КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ"

Анотація. Розглянуто існуючі варіації трактування визначення "кредитоспроможність", подані в наукових роботах вітчизняних та зарубіжних вчених. Конкретизовано значущі складові визначення та узагальнено в єдине поняття "кредитоспроможність" за допомогою методу контент-аналізу.

Аннотация. Рассмотрены существующие варианты трактования определения "кредитоспособность", представленные в научных работах отечественных и зарубежных авторов. Конкретизированы значимые составные части определения и обобщены в единое понятие "кредитоспособность" с помощью метода контент-анализа.

Annotation. The existing interpretations of the definition "solvency" represented in national and foreign scientists' works are considered. Based on the content analysis, significant elements of the definition are concretized and generalized into a single definition of "solvency".

Ключові слова: кредитоспроможність, здатність, позичальник, боргові зобов'язання, контент-аналіз.

Кредитна діяльність є невід'ємною частиною життєдіяльності банківської установи. Залучення коштів із подальшим їх інвестуванням та вкладенням – це основна функція кожного банку. Саме тому надання кредитів банком повинно бути ефективним та доцільним з точки зору рентабельності. Одним із інструментів ефективності формування якісного кредитного портфеля, чинником безпеки при кредитуванні банку є оцінка кредитоспроможності позичальника.

Питання оцінки кредитоспроможності позичальника є актуальним і сьогодні. Проблема полягає у тому, що в банках і досі існує значна частка неповернених або прострочених кредитів (за даними НБУ, частка простроченої заборгованості у загальному обсязі наданих кредитів складала: 1,3 % у 2008 р., 2,3 % у 2009 р., 9,4 % у 2010 р., 11,2 % у 2011 р., 9,6 % у 2012 р.) [1]. Цьому сприяють такі аспекти, як економічний (нестабільність економіки в країні), правовий (нестабільність законодавчої бази), а також внутрішньобанківський (неспроможність уповноваженими працівниками банку адекватно оцінити кредитоспроможність та платоспроможність позичальника) та ін. Саме тому правильне оцінювання кожного окремого існуючого або потенційного клієнта-позичальника вимагає розуміння працівником банку головної мети, що переслідується під час цього процесу, а саме охопити, розглянути та грамотно оцінити всі галузі життєдіяльності суб'єктів кредитних відносин, та відокремлених конкретних цілей. Але в питанні розуміння суті кредитоспроможності виникають деякі складнощі.

Поняття "кредитоспроможність" розглядалося та аналізувалося в працях багатьох вчених: Лаврушина О. І., Панової Г. С., Лагутіна В. Д., Белих Л. П., а також у працях російських науковців, таких, як: Поездник О. І., Градов А. П., Кузин Б. І. та ін. [2 – 4].

Метою цієї статті є розгляд підходів вітчизняних та іноземних вчених до змісту поняття "кредитоспроможність" та визначення відмінностей в їх трактуваннях.

Річ у тім, що навіть у теперішній час автори багатьох наукових робіт не в змозі знайти якусь спільну думку стосовно узагальненого змісту цього місткого та складного визначення. Існує багато різноманітних трактувань оцінки кредитоспроможності позичальника, кожне з яких охоплює саме відокремлений аспект у баченні фізичної та/або юридичної особи як позичальника. В окремих визначеннях під кредитоспроможністю вважається саме здатність позичальника, в інших – можливість, наявність і т. д.

Різнорічні трактування зібрані автором та наочно подані у таблиці.

Таблица

Підходи вчених до визначення поняття "кредитоспроможність"

№	Джерело	Трактування поняття "кредитоспроможність"
1	Лаврушин О. І. [2]	його здатність своєчасно і повно розраховуватися за своїми зобов'язаннями
2	Положення НБУ № 246 [5]	здатність позичальника в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями
3	Постанова НБУ № 23 [6]	наявність у боржника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки

© Громовий Є. А., 2013

4	Панова Г. С.	оцінювання банком позичальника з точки зору можливості й доцільності
---	--------------	--

		надання йому кредиту і визначення ймовірності повернення позик і виплати відсотків по них у майбутньому
5	Градов А. П., Кузин Б. І. [4]	спроможність повністю і в строк розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями
6	В. Галасюк, В. Галасюк [7]	спроможність позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися зі своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності
7	Лагутін В. Д. [3]	наявність у потенційного позичальника передумов для отримання кредиту і здатність підприємства у повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїм борговим зобов'язанням [8]
8	Белих Л. П.	це спроможність компанії або приватної особи залучати позиковий капітал і в майбутньому належним чином обслуговувати свій борг [4, с. 533]
9	Словник-посібник економічних термінів [8]	наявність передумов для отримання кредиту, що підтверджують спроможність повернути його
10	Словник-довідник фінансового менеджменту [9]	система умов, що визначають спроможність залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі в передбачені терміни

Слід виконати контент-аналіз – формалізований метод вивчення текстової та графічної інформації, що полягає в перекладі досліджуваної інформації в кількісні показники та її статистичній обробці. Даний метод передбачає проходження декількох етапів:

1 етап. Здійснення вибірки значущих слів з усієї сукупності слів, поставивши наведені слова в називний відмінок;

2 етап. Визначення питомої ваги кожного слова по кожному визначенню;

3 етап. Об'єднання синонімічних слів в одне для узагальнення;

4 етап. Побудова гістограми за складовими значущими елементами визначення.

Результат проведення зазначених етапів зображений на рисунку.

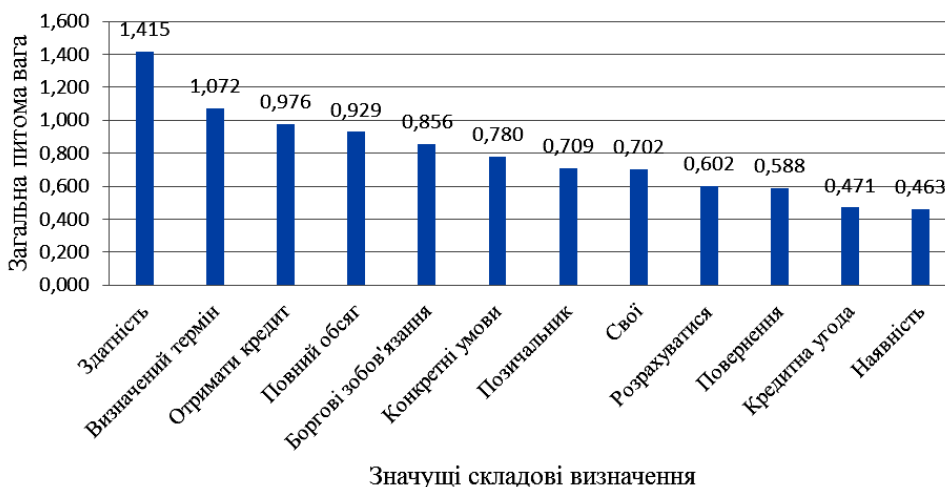

Рис. Отримані дані в процесі здійснення контент-аналізу поняття "кредитоспроможність"

Отже, автор дає власне узагальнене трактування. "Кредитоспроможність – це наявність у позичальника передумов для отримання кредиту та його здатність за конкретних умов кредитної угоди повернути у визначений термін та розрахуватися у повному обсязі за своїми борговими зобов'язаннями".

Наук. керієн. Яременко О. Р.

Література: 1. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm. 2. Банковское дело : учебник / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 576 с. 3. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посібн. / В. Д. Лагутін. – К. : Знання, КОО, 2000. – 215 с. 4. Стратегія і тактика антикризисного управління firmой / под об. ред. проф., д.э.н. А. П. Градова и проф., д.э.н. Б. И. Кузина. – СПб. : Специальная литература, 1996. – 510 с. 5. Про кредитування : Положення Національного банку України затверджене Постановою Правління НБУ від 28.09.1995 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0246500-95>. 6. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : Постанова Правління НБУ // Банківська справа в Україні: законодавчі і нормативні акти. – 2000. – Т. 8. 7. Галасюк В. Оцінка кредитоспроможності позичальників: що оцінюємо? / В. Галасюк, В. Галасюк // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 5. – С. 54–56. 8. Словник-посібник економічних термінів: Рос.-

укр.-англ. / О. М. Дрозд, В. В. Дубічинський, А. С. Д'яков та ін. ; за ред. Т. Р. Кияка. – К. : Вид. дім "KM Academia", 1997. – 264 с. 9. Словарь-справочник финансового менеджмента. – К. : Ника-Центр, 1998. – 480 с.